

Vergaderjaar 2019–2020

31 409

Zee- en binnenvaart

Nr. 271

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 maart 2020

In augustus 2019 heb ik u per brief¹ toegezegd te informeren over de verkennende toezichtsactie varend ontgassen die in oktober 2019 door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is uitgevoerd. Naast conclusies en aanbevelingen schets ik ook hoe de ILT het toezicht op varend ontgassen wil inrichten.

Doelstellingen toezichtsactie

De toezichtsactie had de volgende doelen:

- in beeld brengen in welke mate de bestaande ADN² regels worden nageleefd;
- verkennen en ontwikkelen van middelen voor een effectieve handhaving van het totaalverbod op varend ontgassen door invoering van het CDNI³;
- onderzoeken wat de toegevoegde waarde is van diverse beschikbare vernieuwende technologische hulpmiddelen (drones, e-noses langs vaarwegen) voor het toezicht.

Daarnaast werden met het Openbaar Ministerie (OM) de mogelijkheden tot strafrechtelijke vervolging in geval van aantoonbare overtredingen verkend.

De opzet van de actie

De actie vond plaats in twee perioden van elk twee dagen: 15 en 16 oktober en 24 en 25 oktober 2019. De ILT coördineerde de actie, in samenwerking met Rijkswaterstaat en diverse omgevingsdiensten, zoals

¹ Kamerstuk 31 409, nr. 254

² *Europees Verdrag inzake het internationale vervoer van gevaarlijke goederen over de binnenwateren*

³ *Verdrag inzake de verzameling, afgifte en inname van afval in de Rijn- en binnenvaart*

de Milieudienst Rijnmond (DCMR) en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Voor de actie zetten de ILT en Rijkswaterstaat in totaal ongeveer 30 medewerkers in.

Omdat het ontgassen op basis van het CDNI nog niet verboden is, handhaafde de ILT tijdens de actie op de voorwaarden gesteld in subsectie 7.2.3.7 van het ADN, toegespitst op:

- de locatie waar mensen ontgassen, met speciale aandacht voor bruggen, sluizen en dichtbevolkte gebieden; de wijze waarop zij ontgassen; de aanwezigheid van de veiligheidsinrichtingen, zoals vlamkerende inrichtingen;
- het schriftelijk vastleggen van tijdens het ontgassen uitgevoerde gasmetingen.

De ILT heeft signaaltoezicht op de provinciale ontgassingsverboden uitgevoerd door het opstellen van een proces verbaal van bevindingen voor een mogelijke overtreding van de Provinciale Milieuverordening.

Tijdens de actie heeft de ILT gebruik gemaakt van signalen van e-noses langs de vaarweg, waarnemingen door drones, waarnemingen van derden (burgers en omgevingsdiensten) en eigen waarneming van een toezichthouder of opsporingsambtenaar. De ILT handhaaft op basis van waarnemingen die leiden tot een vermoeden van het overtreden van de vigerende wet- en regelgeving voor varend ontgassen door het waargenomen schip.

De resultaten van de actie

De verkennende toezichtsactie bleek een goede leerschool voor het uitvoeren van complexe acties met meerdere diensten, middelen en informatiestromen.

Tijdens de actiedagen passeerden veel schepen de actielocaties. Zo vlogen de experimenteel ingezette drones boven circa 70 schepen.

Acht meldingen/waarnemingen bij de passerende schepen leidden tot het vermoeden van overtredingen op het gebied van varend ontgassen. Bij de betreffende acht schepen stelde de ILT nader onderzoek in. Dit leidde tot de bevestiging dat vijf schepen inderdaad een overtreding hebben begaan. Op een schip heeft vermoedelijk een overtreding plaatsgevonden; het verdere onderzoek naar dit schip loopt nog. Bij twee schepen stelde de inspectie geen overtreding van de regelgeving vast.

De testdagen leverden ervaringen op met samenwerking tussen de deelnemende diensten en de nieuw beschikbare toezichts-middelen zoals drones en e-noses. Met name de e-noses geven een heldere indicatie als er varend ontgast wordt en maken het mogelijk een schip tijdens de vaart te volgen gekoppeld aan AIS⁴ gegevens van het schip.

Conclusies

De ILT komt dan ook tot de conclusie dat overtredingen van wet- en regelgeving, die qua zwaarte (vanuit het oogpunt van veilig vervoer) strafrechtelijke vervolging rechtvaardigen en vereisen, regelmatig voorkomen.

De huidige wet- en regelgeving is complex. Er zijn meerdere toezichthouders betrokken. Dit maakt de wijze van toezichthouden complex.

⁴ Automatic Identification System; veiligheidssysteem voor de scheepvaart

Een totaalverbod op varende ontgassen maakt zaken overzichtelijk: varende ontgassen mag niet. Het toezicht en de afstemming van de handhaving vergt gestructureerde samenwerking van alle toezichthouders in de keten.

Drones zijn nuttig inzetbaar voor snelle verkenningen van binnenvaartschepen.

De effectiviteit van de inzet van een gasmeter onder een drone voor het vaststellen van varende ontgassen wordt onderzocht.

Vooral de e-nosenetwerken langs de vaarwegen leveren zeer bruikbare en betrouwbare informatie voor handhaving. Dit betreft niet alleen emissies, maar ook locatiebepaling en gevolgde vaarroutes.

De combinatie van meerdere databronnen levert meerwaarde op door een afgewogen risicoanalyse mogelijk te maken. Alle databronnen hebben waarde voor het toezicht en de opsporing als diensten de data onderling optimaal kunnen uitwisselen. Nadere afspraken hieromtrent zijn nodig.

Aanbevelingen

De naleving kan verbeteren door in te zetten op structurele kortdurende, beperkte en gecombineerde toezicht-acties door de betrokken toezichthouders. De ILT kan dan een regierol vervullen met als doel op verschillende momenten in het jaar aanwezigheid en zichtbaarheid van de toezichthoudende diensten.

Technologische middelen zoals drones en e-noses dragen bij aan het bereiken van een groter effect in de handhaving doordat de inzet van personeel daardoor effectiever wordt. Een structurele informatiepositie is daarbij essentieel. Dit maakt een goede risicoanalyse mogelijk en daarmee een efficiënte inzet van de middelen.

De rollen van de diverse handhavers kunnen zich na het bereiken van het totaalverbod op varende ontgassen verhouden als:

- ILT: regie, informatiepositie, risicoanalyse, toezicht en opsporing;
- Rijkswaterstaat: meldingen en waarnemingen (aan en van Rijkswaterstaat), gegevens uit verkeerssystemen;
- Omgevingsdiensten: meldingen derden (burgers, branche), gegevens e-noses;
- Politie: tweedelijns handhaving door opsporing.

Vervolgacties

Dit jaar wil de ILT meerdere risicogebaseerde handavingsacties houden. Deze zijn gericht op bewustwording en handhaving en het verder verken- en ontwikkelen van de middelen voor een effectieve handhaving van het uiteindelijke totaalverbod op varende ontgassen. Voor de invoering van het CDNI zal ik uw Kamer verder informeren over hoe de ILT, lerende van deze acties, hierop zal handhaven.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
C. van Nieuwenhuizen Wijbenga